

Relvad ja kaitse

Majandusharupoliitika

*SEB Grupi avaldus
Tugineb presidendile ja
tegevjuhile antud juhistele*

S|E|B

Sissejuhatus

a) SEB-st

SEB on Põhjamaade juhtiv finantsteenuste grupp, kes pakub laialatuslikke finantsteenuseid eraisikule, ettevõttele ja asutusele Põhja-Euroopa kaheksas riigis. Meie äritegevuse rahvusvahelisust peegeldab asjaolu, et oleme kohal 20 riigis üle maailma. Kokku töötab SEB-s 17 000 inimest.

Oma äritegevuse kaudu mõjutab SEB paljusid riike ja kohalikke kogukondi. Pankadel on ühiskonnas oluline roll. Nad saavad anda laene ja hallata finantsvarasid viisil, mis soodustab majanduskasvu ning -õitsengut. SEB visioon on olla usaldusväärne partner edasipüüdlikule kliendile. Vastutustundlik ettevõtlus annab võimaluse jääda muutuvast globaalses keskkonnas edukaks.

b) SEB ja vastutustundlik ettevõtlus

SEB-le tähendab vastutustundlik areng jätkusuutliku ettevõtluse edendamist panga ja finantsasutusena: me toetame kliente ja töötajaid, loome aktsionäridele pikaajalist väärtust, panustame majandusse tervikuna ning oleme ühiskonnas, kus me elame ja töötame, hea jõud.

Juhtides ettevõtet, mis vastutab keskkonna eest, anname oma panuse ühiskonda, käitume ettevõtluses vastutustundlikult ja kõlbeliselt ning aitame majandusel püsivalt ja kestlikult areneda.

Oma püüdlustes juhime rahvusvahelistest algatustest ja käitumisjuhustest, sh ÜRO ülemaailmsest kokkuleppesest ning ÜRO vastutustundlike investeeringute põhimõtetest. SEB on allkirjastanud ka nn ekvaatori põhimõtted ja ÜRO keskkonnaprogrammi rahastamisalgatuse.

c) Majandusharupoliitika ja seisukohavõtude otstarve

Meie eesmärk on toetada pikaajaliselt vastutustundlike ettevõtlastavasid. Me usume, et tegelikke ja kestvaid muutusi on võimalik saavutada juhul, kui parandada enda tööd ning julgustada teisi edusammudele.

Käsitledes äris keskkonna, ühiskonna ja juhtimise aspekte, tuleb arvestada nii riskide kui ka võimalustega. Oleme SEB-s välja töötanud seisukohavõtud ja konkreetsete majandusharude poliitika. Need on suunised, mille järgi käsitleme vastutustundliku ettevõtlusega seotud küsimusi.

Nende poliitika ja seisukohavõtude eesmärk on kehtestada ühtne raamistik, mis võimaldab meil pidada klientide ning portfelli ettevõtete ettevõtlastavatega ennetavat ja tulevikku vaatavat dialoogi, keskendudes nii äri võimalustele kui ka riski vähendamisele.

d) Ulatus ja välised suunised

Majandusharupoliitika ja seisukohavõtud kehtivad kõigil turgudel, kus SEB tegutseb, ning need hõlmavad rahastamist ja nõustamist. SEB varahalduse divisjon on alla kirjutanud ÜRO

vastutustundlike investeeringute põhimõtetele ja on seega kohustatud arvestama oma tegevuses vastutustundlikkuse aspektidega. SEB majandusharupoliitika ja seisukohavõtud mõjutavad seda protsessi täiendavalt.

SEB majandusharupoliitika ja seisukohavõtud annavad suunise, milliseid parimaid tavasid ning rahvusvahelisi kokkuleppeid ja standardeid me soovime ettevõtetel järgida. Meie eesmärk on rakendada klientide ja portfelli ettevõtete suhtes üha paremaid äritavasid. See on astmeline protsess.

Kui avastame, et suhe kliendi või portfelli ettevõttega ei vasta meie soovitud lähenemisviisile, püüame seda suhet siiski hoida. Nii loodame anda suurema panuse, mida suhtest väljudes ei tekiks. Sel juhul eelistame oma klienti või portfelli ettevõtet toetada, et ta saaks rahuldavalt edeneda. Seejuures järgime usaldusväärset, läbipaistvat ja ajaliselt kindlaks määratud rakendus-kava. Lõppkokkuvõttes on SEB-l võimalus aja jooksul katkestada suhe mis tahes kliendiga, kes soovitud kava kohaselt ei edene.

e) Kehtivad poliitika ja seisukohavõtud

Oleme välja valinud need majandusharud ja teemad, mis mõjutavad keskkonda ja ühiskonda kõige enam ning mis on meie äritegevusele olulised.

26. jaanuari 2015.a. seisuga on kinnitatud

- järgmiste majandusharude poliitika: relvad ja julgeolek, mäe- ja metallitööstus, laevandus, metsandus, fossiilkütused ning taastuvenergia;
- seisukohavõtt järgmistel teemadel: kliimamuutus, magevesi ja lapstööjõud.

f) Tagasiside

Iga märkus ja tagasiside meie majandusharupoliitika ning seisukohavõtude kohta on teretulnud. Palun saatke tagasiside SEB Grupi vastutustundliku ettevõtluse osakonda aadressil cs@seb.ee.

Vaadake ka SEB veebilehte. Kui soovite lähemalt lugeda meie vastutustundliku ettevõtluse kohta või tahate tutvuda täieliku vastutustundlikkust käsitleva aruande ning muude faktide ja näitajatega, siis minge palun aadressile <http://sebgroupp.com/about-seb/sustainability>

SEB vastutustundlikud väljavaated

Meie veebileht asub aadressil <http://sebgroupp.com/about-seb/sustainability>. Seal leiab ka vastutustundlikkuse akadeemia, viktoriini, jutud ja parimad tavad, mille kaudu saate rohkem teada nii vastutustundliku ettevõtluse kohta üldiselt kui ka konkreetset SEB kohta.

Relvade ja kaitse majandusharupoliitika

Sissejuhatus

SEB tunnustab iga rahva õigust enesekaitsele, mida kinnitab ka Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikiri. SEB tunnustab, et teatud tüüpi relvad on vajalikud rahvusvaheliselt tunnustatud eesmärkide saavutamiseks, näiteks riigikaitseks ja rahuvalvemissioonideks. Meie arvates ei tohiks enesekaitseõigus sõltuda sellest, kas riigil on kodumaine kaitsetööstus või mitte. Seega peame kaitsetööstust ja kaitsetööstustoodete ekspordi legitiimseks.

Relva- ja kaitsektor on keerukas. SEB mõistab, et paljud inimesed muretsevad selle pärast, milline on pankade roll kaitsetööstuse toetamisel. Tänapäeval toodetavate relvade valikut kritiseeritakse moraalsest ja eetilistest vaatenurgast. Riskid on seotud eri tüüpi relvadega ning nende võimaliku kasutamisega riigisesteks repressioonideks, terroriaktideks ja rasketeks rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumisteks või muudel eesmärkidel, mida ei saa pidada tavapärase või legitiimse riikliku julgeoleku ja kaitsega kooskõlas olevaiks. Peale selle eksisteerib korrupsiooni ja altkäemaksude oht.

Seega ootab SEB oma klientidelt ja portfelli ettevõtelt, et need järgiksid käesolevat majandusharupoliitikat, milles SEB asub tugevalt omaks võetud seisukohale vastuoluliste relvade suhtes (nimekiri on allpool) ning rõhutab, et mistahes seotus relva- ja kaitsektoriga tugineb pikaajalisele ning vastutustundlikule lähenemisele.

See majandusharupoliitika kehtib kõigile ettevõtetele, kes toodavad või arendavad relvi, relvadetaile ja kaheksa kasutusega tooteid või kauplevad nendega. Antud juhul arvestatakse, et ettevõtte tegutseb relva- ja kaitsetööstuses, kui märkimisväärne osa (> 5%) ettevõtte kogukäibest tuleb relvadest ja kaitsetoodetest. Olenemata käibe protsendist ei seo SEB ennast teadlikult ettevõttega, kes tegeleb vastuoluliste relvadega.

Otstarve

SEB eesmärk on pakkuda tooteid ja teenuseid kaitsetööstusega seotud kliendile või investeerida kaitsetööstusega seotud ettevõttesse üksnes juhul, kui see vastab käesolevale majandusharupoliitikale.

SEB ei toeta teadlikult ega seo ennast mingil kombel ettevõttega, kes toodab või arendab vastuolulisi relvi (nimekiri on allpool) või kes nimetatud relvadega kaupleb. Otsus hõlmab ka ettevõtteid, kes tarnivad olulisi detaile vastuoluliste või valimatu jõuga¹ relvade tarbeks. See seisukoht ei sõltu ettevõtte kogukäibe protsendist.

Rahvusvaheliste tunnustatud konventsioonide definitsiooni kohaselt kuuluvad nimetatud relvade hulka

- jalaväemiinid;
- bioloogilised relvad;

- keemilised relvad;
- kassetlahingumoon;
- laserrelvad, mis on loodud selleks, et põhjustada püsivat pimedaksjäämist;
- relvad, mille esmane mõju on vigastuste tekitamine kildudega, mida ei saa kehas röntgenlõhivaatusega avastada;
- vaesestatud uraani sisaldav laskemoon.

See majandusharupoliitika hõlmab ka muid valimatu jõuga relvatüüpe, mis vastavad tulevaste konventsioonide määratlusele.

Tuumarelvad

Tuumarelvad on laadilt teistsugused kui muud relvad. Rahvusvaheline üldsus reguleerib ja jälgib tuumarelvade omamist, tootmist, levikut ja kasutust põhjalikult ning vajaduse korral kehtestatakse sellele ka sanktsioone. Kuna rahvusvaheline kogukond reguleerib tuumarelvade valdkonda ja pole neid relvi täielikult keelustanud, on paljud kõrgtehnoloogiaga tegelevad ettevõtted eri viisidel seotud oma valitsuse tuumarelvaprogrammidega.

SEB peab tuumarelvi vastuolulisteks relvadeks, sest need on valimatu jõuga ja nende kasutust peetakse rahvusvahelises humanitaarõiguses üldiselt ebaseaduslikuks. Kuigi teatud riikidel lubatakse 1968. aastal sõlmitud tuumarelva leviku tõkestamise lepingu kohaselt omada ja hoida tuumarelvi, on kõik osalised siiski kohustuseks võtnud tuumadesarmeerimise.

Seega ei finantseeri SEB tuumarelvadega seotud tegevust. Samuti ei rahasta SEB ettevõtteid, mis on seotud tuumarelvaprogrammidega, ega investeerid neisse. Samas võib SEB mittevastuolulist tegevust finantseerida või olla sellega seotud, kui tegemist on kõrgtehnoloogilise ettevõttega, kes on meie pikaajaline klient ja viib seda tegevust ellu eraldi tütar ettevõttes, kinnitades, et SEB eraldatud summat ei kasutata tuumarelvadega seotud tegevuses.

Ootused

Ettevõttelt, kes on seotud mittevastuoluliste relvadega, ootame peale meie standardite järgimise ka vähemalt

- kõigi tema tegutsemiskoha jurisdiktsioonist kehtivate seaduste ja määruste järgimist;
- vastava riigi ekspordimääruste ja Rootsi relvaekspordi regulatiivsete piirangute järgimist;
- inimõigustega seotud riskianalüüsiks sobivate protseduuride olemasolu;
- korrupsioonivastase tegevuskava olemasolu. SEB ei tolereeri altkäemaksu või mistahes muud ebakohast katset äriotsuseid mõjutada.

¹ Valimatu jõuga relvad on sellised, mis põhjustavad suuri tsiviilkaotusi, sest nende mõju ei saa piirata ainult sõjaliste eesmärkidega.

Rakendamine

Nõustamis- ja finantseerimisteenuste kliendialoogi lahutamatu osana vaatab SEB ennetavalt ning pidevalt üle oma klientide ja portfelli ettevõtete vastutustundliku ettevõtluse poliitikat ja tegevust.

Selleks, et kõnealust majandusharupoliitikat rakendada ja selle eesmärgi saavutada,

- teeme endale põhjalikult selgeks olemasolevate ja võimalike klientide ning portfelli ettevõtete tegevuse ja pakutava finantstoote või -teenuse otstarbe;
- kasutame uute klientide ning uute relva- ja kaitsesektoriga seotud ettevõtete finantseerimisleppe puhul tõhustatud nõuetekohase hoolduse protsessi;
- me ei loo uusi kliendisuheteid ettevõtetega, kes on seotud tuumarelvaprogrammide arendamise, tuumarelvade tootmise, moderniseerimise, hoolduse või kaubandusega;
- pikaajaliste klientide puhul, kes ei vasta sellele majandusharupoliitikale, seome ennast ja toetame progressi usutava, läbipaistva ning ajaliselt piiritletud rakenduskava järgi. SEB-l on alati võimalus lõpetada suhe kliendiga, kes ei liigu edasi soovitatud plaani järgi;
- teeme koostööd ettevõtete juhtide ja börsiindeksisse kuuluvate müüjatega, mõjutades neid järgima SEB põhimõtteid ning juhiseid;
- koolitame pidevalt SEB asjaomaseid töötajaid vastutustundliku ettevõtluse üldiste ja konkreetsete suundumuste, probleemide ning võimaluste asjus;
- teeme koostööd kolmanda poole professionaalsete vastutustundliku ettevõtluse ekspertidega ning peame lepingupooltega läbirääkimisi keskkondlikes ja ühiskondlikes küsimustes.

Normid, kokkulepped ja suunised

SEB ootab oma klientidelt ja portfelli ettevõtetest, et need järgiksid kehtivaid rahvusvaheliselt tunnustatud standardeid ning piirkondlike seaduseid ja määruseid, mis on suunatud kõnealusele majandusharule. Samuti ootame oma klientidelt ja portfelli ettevõtetest, et need järgiksid

- ÜRO ülemaailmse kokkuleppe² kümnet põhimõtet;
- ÜRO äritegevuse ja inimõiguste juhtpõhimõtteid³;
- ÜRO ülemäärase kahjustava või purustava toimega tavarelvade kasutamise keelustamise ja piiramise konventsiooni⁴;

- ÜRO ülemaailmset relvakaubanduslepingut⁵;
- õhuruumi ja kaitsetööstuse ärietiika ülemaailmseid põhimõtteid⁶;
- nõukogu ühist seisukohta 2008/944/ÜVJP⁷. Kõnealused standardid, mis määravad kindlaks üldised, sõjalise tehnoloogia ja varustuse ekspordi kontrolli reeglid, on juba Euroopa Liidu (EL) liikmesriikide seadustesse ning määrustesse sisse viidud. Euroopa Liidu välistest riikidest pärit ettevõtetele ootame, et need järgiksid nõukogu ühises seisukohas väljendatud kaheksat kriteeriumit:
  1. tuleb austada EL-i liikmesriikide rahvusvahelisi kohustusi, eriti ÜRO julgeolekunõukogu või EL-i vastuvõetud sanktsioone ja lepinguid relvade leviku tõkestamise ja muude küsimuste asjus, ning muid rahvusvahelisi kohustusi. See hõlmab sõnaselgelt ÜRO, OSCE⁸ ja EL-i embargoid ning tuuma-, bioloogiliste ja keemiarelvade ning jalaväemiinide konventsioone;
  2. sihtkohariik peab austama inimõiguseid. Ekspordist tuleb keelduda, kui on selge oht, et võimalikku ekspordit võidakse kasutada riigisiseseks repressiooniks või raskeks rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumiseks;
  3. keelatud on relvaekspord, mis võib sihtkohariigi provotseerida või pikendada relvakonflikti või süvendada olemasolevaid pingeid või konflikte;
  4. ohustada ei tohi piirkondliku rahu, julgeoleku ja stabiilsuse säilitamist;
  5. relvaekspord ei tohi ohustada ühegi EL-i liikmesriigi ega sellise territooriumi riiklikku julgeolekut, mille välissuhted on EL-i liikmesriigi vastutada, ega sõbraliku või liitlasriigi riiklikku julgeolekut;
  6. enne tuleb kindlaks määrata ostjariigi käitumine rahvusvahelise kogukonna suhtes, eriti tema suhtumine terrorismi, tema liitlaste iseloom ja austus rahvusvahelise õiguse suhtes;
  7. tuleb arvestada ohuga, et varustus suunatakse ostjariigis edasi või eksporditakse soovimatutel tingimustel;
  8. relvaekspord peab sobima vastuvõtva riigi tehnilise ja majandusliku võimekusega, võttes arvesse soovitud, et riigid peavad rahuldama oma legitiimsed julgeoleku- ja kaitsevajadused võimalikult väikese inim- ja majandusressursside eraldamisega relvastusele.

2 ÜRO ülemaailmne kokkulepe on strateegiline poliitiline algatus ettevõtetele, kes on võtnud endale kohustuseks joondada oma tegevus ja strateegia kümne üle maailma tunnustatud põhimõtte järgi. Need põhimõtted puudutavad inimõigusi, tööhõivet, keskkonda ja korrupsioonivastast võitlust; <http://www.unglobalcompact.org/AboutTheGC/index.html>.

3 Ühendatud Rahvaste Organisatsiooni äritegevuse ja inimõiguste juhtpõhimõtteid toetas 2011. aasta juunis ÜRO inimõiguste nõukogu. Põhimõtted tuginevad endise eriesindaja John Ruggie kuue aasta pikkusele tööle. Need põhinevad raamistikul „Kaitse, aust ja heastatus“; <http://www.un.org>.

4 ÜRO ülemäärase kahjustava või purustava toimega tavarelvade kasutamise keelustamise ja piiramise konventsioon, mis sõlmiti Genfis 10. oktoobril 1980 ning jõustus detsembris 1983, püüab keelata või piirata teatud tavarelvade kasutust, mida peetakse liigselt kahjustavaks või millel on valimatu mõju; http://untreaty.un.org/cod/avl/pdf/ha/cprccc/cprccc_ph_e.pdf.

5 ÜRO ülemaailmne relvakaubandusleping võeti vastu ÜRO üldnõukogus 2. aprillil 2013 ja avati allkirjastamiseks 3. juunil 2013; <http://www.un.org/disarmament/ATT/>.

6 Õhuruumi ja kaitsetööstuse ärietiika ülemaailmsed põhimõtted toovad esile õhuruumi ning kaitsetööstusega seotud põhilised küsimused, mis võivad mõjutada eetilist käitumist ettevõtluses; http://www.asd-europe.org/site/fileadmin/user_upload/07_4PGlobalPrinciples_A4.pdf.

7 Nõukogu ühine seisukoht 2008/944/ÜVJP (8. detsember 2008) määrab kindlaks sõjatehnoloogia ja -varustuse ekspordi kontrolli reguleerivad ühisreeglid; <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:335:0099:0103:En:PDF>.

8 Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsioon (OSCE) on maailma suurim julgeolekule keskendunud valitsustevaheline organisatsioon. Selle mandaat hõlmab näiteks relvade kontrolli, inimõigusi, ajakirjandusvabadust ja ausaid valimisi; <http://www.osce.org/>.